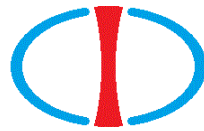

Jonas Negalha (in memoriam)

Le Die
le plus curte

Poemas traducite ab portugese

In interlingua per le Sven Collberg

Obra original em português

“O dia mais curto”

Brasília-DF, 2018.

2ª Edição UBI

Apoio: Interfundo

ISBN 85-85453- ?

Concernente le Autor:

Jonas Negalha esseva professor universitari in São Paulo, Brasil. Su poemas, traducite in multe línguas, ha per su honeste e passionate appellos contra le menacia del guerra nuclear recipite un grande responsa in tote le mundo.

Negalha ha essite proponite al premio Nobel in 1970 e 1971.

LE DIE LE PLUS CURTE

Il sera le die le plus curte,
Non habera vintiquatro horas,
Forsan durara
A pena alcun minutas.

Sera un iride
Terribile,
Multe colores
Explodente
In fungos de nubes,
Multe fumo
Multe vento
E al fin
Bruma
Cinere frigide

Alora non sera die,
Non sera nocte,
Non sera tempore ...

CANTO INUTILE

Mi canto es inutile.
Totes va morir.
Si io moriva
E le alteres remaneva,
Mi canto remanerea.

Ma tamen io canta,
Protesta e denuncia.
E Nemo remanera
A leger mi versos,
Nemo sapera
Que io há existite,
Alteres existite
E totes morite ...

E io canta,
Protesta, denuncia.
Nam sin cantar
Io morira ante le morte,
Sentira le corde puter,
Como cellulas morte,
Como un tumor,
Gangrenante mi sino.

Es necessari cantar.
Ma pro qui ? Pro qui,
Si totós nos va morir ?
Pro qui ? Si non anque
Un micróbio supervivera ?
E mesmo si
Supervivente
Comprendera nil
Del poesia.

Io canta a totes,
Bem que Nemo ascolta.
Canta como le ducitor
Habente nulle massas a conducir,
Ma parlante a se mesme,
A mi conscientia.

Nam le deber del homine
Coram le morte
Es de refusar de morir.
De protestar moriente,
A fin que su conscientia
In le hora final
Non crita a ille:
Coardo !

FUNGO

In le umbra de un casa demolite
Inter molliatura e mucores,
Ubi le sol nunquam penetra
E le vento nunquam passa,
Un fungo ha nascite,
Le flor del silentio e del morte.

E io pensa
Al fungos del explosiones nuclear,
Nascite in le putride mundo,
Ubi le sol nunquam penetra
Ni le vento purificator del libertate.

LE BOMBAS E LE COLUMBAS

I
Durante que dormi le bombas,
Vos face volar le columbas.

Durante que crita le bombas,
Nos face cantar le columbas.

Quanto debile es le columbas,
Tamen face tacer le bombas.

II
Tam dormirea le bombas
Quam supra volava columbas.

Tam critarea le bombas,
Quam supra cantava columbas.

Tam forte era columbas,
Que faceva tacer le bombas.

LE BATTALIA

Que immense battalia !
Cavallos alate
Galoppa in le celo.
Como le tempesta
Tonitrante in fumo
E fulmines in tote colores !
Como le vetere Marte
Gustarea
De vider del celo distante
Iste apotheose infernal !
Como invidiarea
Le homines !

Al signal de avantiar
In alcun secundas
In un napoleonic unda
Al sol de Austerlitz
Le carga del rocchettas
Passa supra le mar.
Lor campo non es quadrate,
Ma ronde, spheric,
Le battalia coperi le planeta.
Dura pauc horas,
Forsan minutas
Sb nubes de calde
Colores, de fungos
Fluide, e papiliona
Cineree corollas
Al mundo sonor.

E se avantia
Esquadrones
De rocchettas furiose
Destruente se in le celo.

Ma postea ... postea ...
Qui es le vincitor ?
Qui le vincite ?

ANGUSTIA DE HODIE

Nostre angustia non es le question penante
An existe Deo o non
(como in le seculo passate).

Nostre angustia es de dubitar,
An le homine vade avante
In su evolution
Le certe vias o errate.

Tam juvene
Es le homine.
A qui es date
De provider su fato ?

NOS ES NOSTRE PROPRIE INIMICO

Nostre mal non es le cecitate.
Le periculo vidente
Nos finge quasi nihil sia.
Nos es inimicos solmente
De nostre proprie via.

Nos destrue le vita in su totalitate.
Non un insecto,
Non un verme remanera.
E es que non le mundo era quasi perfecte
E pluverea le manna ja ?

Non es credite
Que un lucide bestia,
Preste de facer
Le mundo per bombas destruite,
Pote in pace viver.

E illo age assi, a fin
Que sia totes,
Qui mane in le mundo,
Sin pan e amor.

NOS ES CARNIVOROS

Nos es carnivoros.
Nos devora le plus debiles.
E a illes qui occide toto a tote precio,
Nihil sera a occider.
Como superviver
Sin carne a eder ?

E isto es le fin de tote carnivoros:
Mori, quando nulle victima resta,
Mori, quando mangiate totes,
Mori comocunque.
Assi moriva le dinosauros,
Le plus potente imperio
Que unquam ha vivite
Del fortia brute.

Assi le homine, animal carnivore:
Devora le alteres in le guerra.
E postea ? An su ossos lassate
Sera in le terra,
Fossilisate ?
No, non assi le sera.
Lassara un frigide cinere.
Quando le vita renascera,
Nemo trovara
Le ossos del mortos,
Le costa e le
Femore
De un femina belle.

LE FESTA DEL FOLLOS

Es le grande festa del follos,
Es le grande festa del criminales.
Es le inferno, le oceano
De flammas, le ultime diluvio.
Foco de artificio, explosiones
De bombas destruyente le planeta.
Que un can pensarea
De su dominios ?
Que nausea le serpente sentirea,
Si potente comprender
Le basessa del homines ?
Como formicas e vermes
Odiarea
Nos !
Como pantheres e tigres
Spumarea
Lor furia supra nos
In loco de devorar nos !
Como le bufones
Sputarea
De repugnantia !

PLANETA CONDEMNATE

Occidite le quinte planeta
E le tertie condemnate.

Inter Jove e Marte esseva
Un planeta E ora
Asteroides sol e fragmentos
Parla de su ancian existentia.
Era incontro con un cometa
O suicidio nuclear ?

Quando ora nos homines vole
Finir nostre proprie mundo,
Nos debe saper que le energia
Que occideva iste planeta
Es capace de nos occider.
Era incontro con un cometa
O suicidio nuclear ?

ECLIPSE SOLAR

Obscur sera le mundo,
Fumante le terra,
Non celo,
Le sol morte,
Le aere cinere
cadente,
cadente.

Le corpores del homines
Es umbras solmente,
Tirante se avante.
Toto se disintegra,
Toto cade,
Toto se evapora,
Como un fungo
In le vento.
Monstros sibila,
Le atmosphaera
Humide
Memora le inferno
Imaginate
E nunc create.

Assi era le Terra
Multe milliones de annos retro,
Quando le paludes
Alimentava monstros,
Quando il non habeva
Flores, ni aves,
Quando il habeva solmente
Forestes verde,
Patas e caudas,
Gorgas e ungas,
Devorante se, mugiente,
Ora toto es
Como is iste tempore.

Ma es differentia:
In loco de vapores
De aqua fetide
Il ha nubes
De cinere radioactive.

Ora le paisage es un deserto
Con un sablo tanto fin
Que le vento lo leva,
E le monstros, passante
Sur le sablo movite,
Defatigate, detirate,
Es restos
De creaturas intelligente,
Ora deformate.

ARCHEOLOGO

Io es archeologo,
Con amor io separa
Del terra grosse
Skeletos de ancian
Homines e monstros.
Illes lassava lor ossos.

E nos, insan suicidios,
Disparera
Sin lassar le nostres.

MONSTROS

An sera homines les qui prefere
De destruer le humanitate
Que de emancipar le gentes ?

Homines les qui risca
Le toto, lor proprie vita,
A fin que non perder lor lucro ?

Homines les qui poterea
Fruer le pace, benesser sin odio,
Ma desira le dominio del mundo ?

Homines qui concupisce
Le morte de totes, in loco
De pan e libertate a totes ?

ELEGIA AL HOMINE DE NEANDERTAL

Tu soniava como nos sonia,
E tu gente era extinguite in le mundo.
Tu era un proba errate del evolution.
E nos, que es nos in le suicidio nuclear ?

Io sape: nos va faller como tu falleva !
Al minus tu lassava cranios disperse,
Nos va lassar non un femore intacte, cinere solmente ...
Si destruyente le mundo es per que nos es fallitos.

Forsan nos es un via sin exito,
Un experimento del natura, condemnate al morte.
Intra pauc annos nos sapersa que nos es.
O morira un vice o vivera pro sempre.

LE CRANIO QUE SE DILATA

Quando io me levava
A duo pedes,
Velocemente se expandeva
Mi cranio que pensava.
E iste expansion
Era tam pauc tempore retro,
Que io non comprende
An es jam finite.
Si continua,
Io sera deman
Un grande infante
Con un cranio gigantesc
In un corpore normal.
Nunc me recorda
Que ante multe annos
Un tal populo era
Inter le africanos.

E periva.
Periva, veritate crucial.
Periva, pro que fallitos.
Que face io
Hic in iste mundo de mysterio
E terror ?
Per que io era parite ?
Per que evolvite ?

Oh, como semper
An mi cranio
Ha finite de se expande !
An va dillatar se,
Usque que io es tornate
A un monstro,
An io ha un futuro
O es proxime le fin.

Quasi io senti horror
De me mesme.

MUTATIONES FORTIATE

Aves que circumvolava
Gai cantante e stridente,
Illos vive sub le terra
Nunc, in grottas excavate.
Le tortucas per arenas
Va al terra, non sapiente
Plus cercar le mar.
In le costa vegeta
Pisces, jam ha oblidade
Que un vice ha vivite
In le aqua.

Sic le animales tenta
De superviver le bomba,
Explosiones nuclear
In un insula del Mar
Pacific.

E nos, que sera nos
Post le guerra nuclear ?
Melior morir. Morir,
Vivos
Nos sera solmente
Monstros, animales, que
Vadera a quatro patas,
Reptara como serpentes.
Nos sera como le pisces
Sin le notion del aqua,
E como le aves
Sin le via plus al alas.
Nos, que sera nos ?
Que sera nos ?

INCUBO

Post le bombardamento
Io es lassate
Assi: con manus fisse,
Evaporante cute,
Pedes deformate,
Incendite, nude,
Fluide con plagas
Non a sanar se.
Como es mi facie ?
Sin speculo io tasta,
Senti le abscessos,
Toto que io vide
Es opac.
An io vide ? An es cec ?
An sonia me super-
Viver le tertie guerra ?
Il es un incubo ? Ma
Como Thomas io pone
Mi digitos al plagas.
Es io. Es io.
Es ferite. Morto.
Quando io viveva, que
Era mi nomine ?
Qui io era ? E le
Alteres que io vide
Tirar lor suffocate
Corpores, qui es illes ?
An es viros o
Feminas ? Amicos ?
Inimicos ? Nos
Es ancora, ma non
Sape, qui nos era.
Ubi nos era, quando
Le bomba nos destrueva ?
Que nos faceva ? Ubi
Era nos ? Ancora
Io vive, ma non sapiente
An era viro o femina.
E el alteres se tirante
Como io, ni lo sape.
Nos es umbras, umbras solmente
Sin etate e sin sexo,
Nubes se evaporante
In le vento.

ASPHIXIATOS

Nunc quando perditote toto,
Corpore e anima,
Voluntate e memoria,
Vacue le cerebro, cancer
In le sanguine e carne,
Nunc quando nos moriente
Corpores deforme tira
(morte que peior que isto
Del cruciportante Christo),
- nunc quando non ordinate
Plus e non classificate
Inter animales nos,
- an un solidaritate
Nos nunc ha al alteros
Les qui lucta agonias
Sub arenas cinerar ?
No, le debiles nos devora,⁵
Nos obedi leges del
Jungla, ben que nos ha jungla.
Nubes supra nostre testas,
Detra, ante, leve, dextra,
Cineres sub nostre pedes,
Per que oculos cecate,
Aures surde, suffocate
Nares, nubes tanto leve
Que disapparente, tanto
Grave como lapides,
Nubes grave fracassante
Corpores
E trahente nos in basso.
Deberea fluctuar;
Non es plus un firme terra,
Ventos, nubes sol.
Deberea fluctuar,
Ma le forte gravitate
Es major pro que in alto
Nostre musos a levar.
Asphixiate,
Fracassate,
Molinate e pressate
Inter molas del molina
Que es invisibile,
Inter montes cinerar ...

CANCER

Non es microbios,
Non es bacterios,
Devorrante le pulmones,
Strangulante le corde,
Aspixiante le gorga.

No, es de putrer
Como un fructo de vermes.
De haber intra se
Dentes masticante,
Molente, invenenante
Sanguine e cellulas.

Qui inventava iste mal ?
Que terribile Jehovah,
Que fortia mysteriose,
Que deo, que demone
Nos perseque ?

Antea era paucos
Moriente putride,
Torturate.
Nunc es totos.
Nostre cute va finder se,
Nostre sanguine coagular
De tumores,
Nostre skeleto ser reducite
A pulvere, a un fossile
De cento millones de annos.

Nos sera mutilatos,
Insanos, cecos, surdos,
Monstros putrescente,
Corpores indefinite,
Pastose
Que submerge
In le arena fumante
Del costa grande del mundo.

LE HISTORIA QUE NON SERA CONTATE

Si homines annihila humanitate,
Per nemo lor historia sera contate.
Io lo conta, dum ancora es le vita,
A fin que se su destruction evita.

Il era un vice ... un planeta
Uvi le vita emergeva.
Primo del aqua, postea emigrava
Al terra. Produceva
Vertebrates e invertebrates,
Insectos e mammiferos e aves,
In lente evolution modificate
Usque a formas definite
De istos que esseva seligite.

Cadeva al mammiferos honor
De un cranio a pensar.
E un de illos iva vertical,
Con intelligentia e voluntate,
E ha prendite le dominio
De tote le natura.
Habeva sonios de lo immortal;
Ma in su corde era un serpente,
E ha annihilate
Su mundo per le mal poter
De su terribile cultura.

Assi fallite
Ha iste proba de evolution.

Il era necessari de recomenciar.
Le vita
Va forsan invenir le juste via
Per un insecto, per un ave.
O per un homine differente,
Minus abstracte, plus intelligente.

Si alicuno hic va arrivar
De un mundo altere e vider
Le hora final de nos,
Que poterea tunc dicer ?
Un vulcano de fungos,
Un globo flammante,
Postea refrigidante ...

Oh, e nemo va saper,
Que unquam ha le vita existite,
Que bon cordes hic ha existite,
Que homines de lo perfecte ha soniate,
Con le interior del pectore stellate.

Iste horrible historia non sera contate.
Io lo conta, pro que sia evitate.

EPITAPHIO DEL TERRA

Astronautas scribeva
In le facie de Luna o Marte
In characteres ideographic
Le epitaphio del terra.

Si nos mori nunc, alicuno
Va saper in le futuro
Que nos homines voleva viver.

Ma il habeva in le mundo
Monstros potente e grande
Que ha occise nos.

CROCODILO

Micre crocodilo,
Estranie crocodilo
Se tira, reptá in avante,
In lineas sinuose.
Nos compati con ille,
Infirme, sudante,
Progredente travaliante
Sur patas sanguinante.

Su facie non
Es un muso scaliöse,
Es un facie de simio
Con oculos verde
A non mover se.

E non ha un cauda,
Non ha un timon
Dante le movimento
Al animales que repe.
Es un reptile
Improvisate,
Un mamifero
Decadente,
Sin le equilibrio
Del systema nervose.
Como ille rugi,
Como ille se agita,
Como ille murmura,
Spuma e mugi
E monstra su dentes
E su unguas curte
E rupte !

In le fango enorme
Trahe su quatro
Patas,
Su muso flaira,
Breve e impotente.
Su cranio grave
Es inutile ora.

E se tira lentamente
Sanguinante, sudante,
Claudicante.
Le natura
Que faceva le superviver
Le major catastrophe del terra,
Non le ha ancora donate
Scalias, unguas, cauda
A mover se al solo ...

Que ille pensa ?
Le nervos de su cerebro
Ha rumpite se.
Que ille senti ?
Le nervos de su anima heroic
Ha findite se.
Ma ille crita
Como un protesto.
Ha retornate a ser un bestia
Ma non lo ama.
Ha retornate a reptar
Ma non accepta le cadita,
Refusa le defaite
E su furia,
Continite in millenios,
Resona
In le silentio del nocte.

Que umbra interior,
Que resto de luce
Ha remanite
In le cranio, concutite
Per le curte circuito
Del cadita abrupte ?

Qual lucta pro adaptar se !
Qual fortia
De elevar le torace,
Que ha cadite
Como un carga grave
Sur le patas rumpite !

Iste bestia
Non se conforma
Post haber essite homine,
Ben que su cerebro
Es rumpite
Pro sempre,
Pro sempre ...

REGRESSO AL MAR

In le terras
De cinere coperte
Nulle timide folio
De herba,
Nulle restp
De chloropylla.
Fangose fluvios
Curre ancora
In nebula dense.
Umbras, que vive ancora,
Wqnguing in lor effortios
De reptar,
De superviver,
De respirar
In le asphyxia
Que les pressa
Al gorga
Lento, terriblemente
Lento.
A ubi illes vade ?
Qui sape ?
Immerge in le aquas
Del mar
Sin algas,
In le undas de fumo
Con morte pisces.
In le mar
Il ha minus de cinere.
In le aquas contaminate
Ancora pote superviver
Le ultimos vivos.
Le vita resiste,
Refusa le fin,
Que le homines ha date a illo,
Le vita regrede al mar.

REDUCTO

In le fundo del mar,
In le imperio
Del vetere Neptuno,
Ubi habita monstros,
Refractori al luce,
In le regno del silentio,
De un pace quasi mortal,
Ibi se audiva
Le rumor del grande battalia
Rumpite in le superficie
Del aquas.
A ibi perveniva
Suffocate echos
Del destruction del mundo.
Es ibi solmente,
In le reducto
Del frigide inferno,
Que le vita continuava.
Le Apocalipse
Non pardona.
Descende
Le cineres, remane
Turbide aquas,
Le vento
Coperi le mar
Per solo calcinate.

Nptuno, tu vetere deo
Vincite
Per le navigatores,
Nunc tu es vindicate,
Tu e tu regno
Per le terra dominate,
Un altere vice
Tu es senior del vita.
Recipe in tu refugio
De terror e silentio
Le superviventes
Del crude terra,
Le monstros que descende,
Le vivos
E le mortos,
In tu palatio
Del abysso.
Pardona les, da les
Le sepulcro honorate
Del prisioneros,
Pone les a tu tabula,
O tu invincibile deo de periculo,
O tu mar que io ha amate desde mi infantia !

LE EPITAPHIO QUE NON SEERA SCRIBITE

Alicuno veniente de altere mundos
E passante hic,
Va pensar un pauco e vider,
Que io ha suffrite,
Amate e morite.

Viagiante,
Resta hic un instante.
Nos es un planeta inanimate
Inter Venere ardente e Marte gelate.

Tu sape per que nos ha morite,
Ben que non es un osso de nos a studiar,
Ni un inscription a decifrar.

Fratre, vide le miseria nostre,
Va a admoner le alteros
- va, nam io non lo pote -,
A fin que illes non destrue lor mundos
Como nos ha destruite le nostre.

LE VITA RETORNARA

Io crede al vita.
Le vita retornara.

Al terra le cineres cadera,
Azur le celo remanera,
E le sol alimentara
Plantas, flores e aves.

Ma quante homines
Habera supervivite ?
Forsan nulles.
Forsan monstros,
Levante lor testa
E lor antepatas
Annunciante
Un altere homine.
Forsan fallite
Mammiferos
Vide le sol e le stellas
Que les excita a lo vertical
E a un volar sin limites.

Le natura es cruel,
Dramatic, implacabile.
Ex le stercore
Cresce flores,
Ex le sanguine
Libertate,
Ex le penas
Virtute.
E forsane ex le cinere
Del humanitate mote
Va renascer
Un plus belle, plus forte
Humanitate.

Ma per que renascer,
Si jam existente ?

LE NUBE

Lente,
Pesante
Es crescente ...

Cinerate,
Violente
Supra le citate
Es crescente,
Supra le campos
Descende, invade
Le fabricas, supra
Le flor e le infante
Es crescente,
Va ad avante ...

Ci compacte,
Le rarefacte,
Le lacte,
Le melle,
Le pomieros,
Le pisces del mar.

Lente,
Pesante,
Violente
Supra le gentes
Es crescente ...

Non es necessari
Le explosion
Nuclear a
Occider nos.

Basta le pollution,
Lente,
Lente
Crescente ...

1965 – 1966.